Participatie in Rheden

Inwoners over participeren
met de gemeente Rheden

Interviews
Citaten
Infographics

gemeente Rheden

OPINIE PIJLERS
in gesprek met bewoners

Participatie in Rheden

Inwoners over participeren met de gemeente Rheden

Participatie in Rheden
Inwoners over participeren met de gemeente Rheden

Onderzoeksbureau Opiniepijlers, april/mei 2023
In opdracht van de gemeente Rheden
Samenstelling Reinder Boeve en Frank Bolder
Interviews Tessa Ariaans, Reinder Boeve, Maurice Doppen, Fred Eggink, Elsbeth Lelyveld, Menno Provoost, Hans Teunissen, Gytha van der Veer.
Graphics, ontwerp en opmaak Louman & Friso ontwerpbureau

Disclaimer Uitspraken, conclusies en aanbevelingen zijn gebaseerd op gesprekken met respondenten. Feiten, aantallen en cijfers zijn verwerkt zoals ze zijn genoemd in deze gesprekken en niet verder getoetst. Citaten worden opgenomen als het exemplarische voorbeelden zijn en als er over het betreffende onderwerp vergelijkbare opmerkingen zijn gemaakt.

Leeswijzer diagrammen Bij een deel van de vragen kon gekozen worden uit meerdere antwoorden. In dat geval kan het percentage hoger zijn dan 100 procent.

gemeente Rheden

OPINIE PIJLERS
in gesprek met bewoners

Dit informatiebord is gebruikt bij de discussiebus.

Inhoud

1 Managementsamenvatting 6

2 Beschrijving van de werkwijze 12

Resultaten

3 Hoe willen inwoners meedoen? 14

4 Terugkijken op participatie 18

5 Wat is er nodig om meer betrokken te raken? 23

6 Voorkeuren voor communicatiemiddelen 26

7 Luistert de gemeente goed naar de mening van inwoners? 28

8 Thema's waarover inwoners willen meedenken, nabijheid 31

9 Bekendheid G1000 Rheden 35

10 Algemene gegevens van respondenten 37

11 Verantwoording 39

Bijlage 40

1

Managementsamenvatting

In de gesprekken op de straat en de reacties online wordt één ding heel duidelijk: tussen de participatie die de gemeente voorstaat en de belevingswereld van inwoners bestaat een behoorlijke afstand. De gemeente biedt diverse niveaus van meedoen aan. Voor inwoners aan de andere kant gaat het om meer: bijna iedereen wil op één of andere manier meedoen (van meeweten tot meebeslissen participatie) maar voor inwoners gaat het niet alleen om meedoen. Dit wordt over het algemeen gezien als eenrichtingsverkeer van de gemeente (zenden). Inwoners gaat het vooral om serieus genomen te worden.

Uit de praktijkvoorbeelden komt een beeld naar voren van een gemeente die met optimisme werk wil maken van participatie. In de aanloop en de uitwerking van projecten waarin participatie een belangrijk rol speelt ervaren inwoners positieve energie en betrokkenheid. Maar dit ebt weg na verloop van tijd. Voor inwoners is dan niet duidelijk wie het onderhoud van een muziektent, een boomspiegel of een parkje doet. Soms pakken ze het zelf op, soms verpietert het. Dit beeld komt in alle dorpen terug.

Of het nu gaat om de betrokkenheid van inwoners bij kleinere projecten (een buurtplantsoen) of meer omvangrijke (een woningbouwplan, zoals in Dieren op de voormalige hockeyvelden), de opmerkingen komen overeen: uiteenlopende verwachtingen, ontbrekende informatie, onduidelijke doelen en geen helder beeld van de speelruimte voor inwoners.

In de gesprekken met inwoners gaat het vaak over communicatie. Dit woord wordt het vaakst genoemd in de data van dit onderzoek. Naast alle aanbevelingen is dit misschien wel het belangrijkste onderdeel van dit rapport. Participatie vraagt om een zeer goede communicatie. Inhoudelijk, pro-actief en op de momenten dat inwoners behoefte hebben aan informatie en medewerkers met de juiste antennes, die kunnen zenden én ontvangen. Daarnaast speelt verwachtingenmanagement een belangrijke rol: hebben alle betrokkenen hetzelfde beeld van de mate van invloed.

Dat werpt ook de vraag op waar participatie precies thuishoort op het gemeentehuis. Past participatie meer bij het proces (en is de afdeling communicatie de logische keus) of hoort het meer thuis op de afdelingen waar inhoudelijke beslissingen worden genomen en waar de medewerkers zitten die boven op de inhoud zitten?

Het huidige participatiebeleid van de gemeente kent een hoog pilot-gehalte, het gaat om eenmalige projecten. Om die reden gaat het niet om beleid maar op zichzelf staande, eenmalige projecten. Aan pilotprojecten kleeft in veel gemeenten ondertussen het beeld van tijdelijk, misschien leren we ervan, misschien ook niet, we kunnen er nog alle kanten mee op en misschien hoeven we er niets mee te doen. Als participatie onderdeel wordt van een nieuw beleid, van een nieuwe bestuursstijl, dan kan het geen losstaand project meer zijn. Dan is het strategie.

PARTICIPATIE VERSUS DRAAGVLAK

Een misvatting over participatie is dat participatie hetzelfde is als draagvlak. Je kunt een goed participatieproces doorlopen maar desondanks toch geen 100% draagvlak hebben. Als niet het gewenste resultaat wordt bereikt kan dat leiden tot een kritisch oordeel over het proces (nimby-effect).

HOE WILLEN INWONERS MEEDOEN?

Belangrijk onderdeel van dit onderzoek was de vraag hoe inwoners willen meedoen. Aan de hand van een praktijkvoorbeeld werd inwoners gevraagd op welke wijze ze betrokken willen worden.

Meeweten – dus goed geïnformeerd worden – krijgt de meeste steun. Meebepalen en meedenken kunnen ook op een behoorlijke steunen rekenen; in de antwoorden valt op dat inwoners daar een onderscheid maken naar onderwerpen. Er zijn onderwerpen waarbij goede informatie vooraf en gedurende een project is, bij andere onderwerpen is wel meer behoefte aan betrokkenheid en invloed.

Dat geldt bijvoorbeeld bij de bebouwing van de voormalige hockeyvelden in Dieren. Meerdere respondenten hebben ons gewezen op de verscheidenheid aan belangen. Het gaat daar niet alleen om woningbouw, maar ook om de natuur, de vraag naar woonruimte in het algemeen en de behoefte aan bepaalde type woningen in (dit deel van) Dieren. Dat is complex vanwege de diverse belangen en diverse stakeholders.

Aan respondenten is ook gevraagd hoeveel invloed ze denken te hebben op het gemeentebeleid. Eén op de drie respondenten geeft aan dat ze invloed hebben via inspraakavonden, contact met de gemeenteraad en bezwaar- en beroepsmogelijkheden. Hier hebben we ook inwoners gesproken die de weg goed kennen (bijvoorbeeld korte lijntjes met ambtenaren en bestuurders) en meer bereiken dan een inwoner die een vraag heeft en bij het algemene telefoonnummer begint.

Bij de respondenten die weinig tot geen invloed benoemen, proeven we regelmatig frustratie. Soms wordt verwezen naar onbekendheid met procedures, gebrek aan informatie of slechte communicatie met de gemeente. Voor ons is dat niet te controleren. Het is ook niet bekend in hoeverre een tegenvallend resultaat (inwoners krijgen niet het gewenste resultaat) een rol speelt.

Als het gaat om de wijze van communiceren is er een lichte voorkeur voor onlinecommunicatie via bijvoorbeeld websites, sociale media en email. Bij offlinecommunicatie speelt het persoonlijke contact een belangrijke rol. Het gesprek wordt genoemd, persoonlijk informeren en deelname aan fora.

Het burgerberaad over energietransitie is door de deelnemers aan het beraad goed ontvangen. G1000 wordt ook wel herkend als naam van het Burgerberaad, maar respondenten kunnen vaker het onderwerp noemen dan de naam G1000. Aan de meeste respondenten is het Burgerberaad echter voorbijgegaan, meestal wordt als reden genoemd dat ze er weinig over hebben gelezen of gehoord.

Wat zijn de bouwstenen voor een participatiebeleid in Rheden?

- Inhoudelijk goede, tijdig verstrekte informatie
- Duidelijke doelen
- Duidelijk beeld van de speelruimte voor inwoners
- Wederkerigheid. Je vraagt iets van inwoners. Wat krijgt de inwoner terug?
- Zeer goede communicatie. Ook op de inhoud, niet alleen op het proces.

AANBEVE-LINGEN

Aanbevelingen
Participatie is een veelzijdig begrip dat zich lastig laat definieren. Buiten het gemeentehuis wordt het weinig gebruikt; in onze gesprekken hebben we het een paar keer gehoord.
Uit onze gesprekken weten we nu dat inwoners de indeling van de gemeente (van meeweten tot meebepalen) logisch vinden. De uitdaging is nu voor welke onderwerpen welke vorm wordt gekozen. Om die reden is veel te zeggen om een matrix te ontwikkelen waarin deze afweging wordt gemaakt.

Op basis van de gesprekken zijn we gekomen tot enkele overdenkingen:

- *Ik buurt mee* is een goed en gewaardeerd project van de gemeente. Het leidt tot cohesie, meedenken en kansen. Maak Ik buurt mee strategisch, als onderdeel van beleid, met een inbedding in het groenbeleid, versterking van de cohesie, leefbaarheid, trek het breder en denk bijvoorbeeld aan buurtbudgetten en het uitbesteden van gemeentelijke taken.

- Vaak hebben we gehoord dat inwoners niet zijn geïnformeerd, terwijl gemeentelijke plannen steevast worden begeleid door diverse communicatie-uitingen en dat op verschillende momenten.
  Het is de moeite waard om te kijken naar adresseren in plaats van zenden. Een voorbeeld: bij een project kunnen in de omliggende straten en buurten (zeg een straal van 500 meter) inwoners persoonlijk worden geïnformeerd, door een flyer of nieuwsbrief te bezorgen. Daarbij kan de gemeente de volgende vragen betrekken: hoe breed moeten we inwoners informeren (alleen de buurt, of de wijk, het hele dorp?), hoe willen we participeren, op welke moment treden we naar buiten?)

- We hebben in dit onderzoek veel praktijkvoorbeelden gehoord; heel verschillende maar na een analyse komen meestal de dezelfde feiten en argumenten voorbij. Er zit dus kennelijk een lijn in deze zaken die een licht kunnen werpen op de dieper liggende oorzaken. Om die reden is het verstandig om te kijken naar enkele recente praktijkcases om een goed beeld te krijgen van het proces. Hoe verlopen deze processen? waar schuren de belangen van diverse partijen? Hebben inwoners recht van spreken?
  Aan het eind van dit rapport hebben we een aantal praktijkvoorbeelden uitgelicht aan de hand van de opmerkingen van inwoners.

2

Inleiding
Beschrijving van de werkwijze

We spraken voor dit onderzoek met inwoners in de dorpen van Rheden en daarnaast was er online de mogelijkheid om mee te doen aan het onderzoek. Als leidraad diende een vragenlijst die is opgesteld in overleg met de gemeente. Er is een aparte vragenlijst gemaakt voor jongeren, die we spraken op scholen. Daarnaast is Swipocratie ingezet, om nog meer jongeren te bereiken. Hiermee kan in een paar minuten door middel van ‘swipen’ een mening gegeven worden, ondersteund door beeld en tekst.

Straatgesprekken
Met de vragenlijst zijn op straat gesprekken gevoerd met 269 inwoners. De straatgesprekken vonden gedurende tien dagen plaats, in de periode eind maart/begin april 2023. Onze interviewers waren aanwezig in Velp, Ellecom, Dieren, De Steeg, Laag-Soeren, Rheden en Spankeren. Waar mogelijk in de buurt van supermarkten of scholen, of andere centrale punten in de dorpen.

Online onderzoek
Inwoners konden gedurende twee weken ook online de vragenlijst invullen. De link ervoor werd verspreid via de website van de gemeente en via facebook en de lokale pers. Van deze mogelijkheid maakten 265 inwoners gebruik.

In gesprek met jongeren
De vragenlijst voor jongeren is ingezet bij twee bezoeken aan de grote pauze van het Rhedens, zowel in Rozendaal als in Dieren.

Daarnaast is deze vragenlijst gebruikt tijdens een dag op het Astrum College, waar in het kader van het vak Burgerschap aandacht besteed werd aan inwoner-participatie. De aanwezige jongeren konden hier òf via de vragenlijst òf via de swipocratie hun mening over het onderwerp geven. De vragenlijst is ingevuld door 142 jongeren van 14-23 jaar, via de swipocratie lieten 460 jongeren van zich horen. Voor het deel van het onderzoek dat zich richt op jongeren hebben we een specifiek rapport gemaakt.

Breed bereik
We bereikten op deze manier allerlei inwoners: jong, oud, man, vrouw, werkend, studerend, gepensioneerd, laagopgeleid, hoogopgeleid, tweeverdieners, thuiswonend, alleenstaand of met een gezin. We kregen een helder beeld van hoe inwoners betrokken willen worden bij projecten en/of het maken van beleid, welke behoeften, belangen, ideeën en initiatieven er al leven.

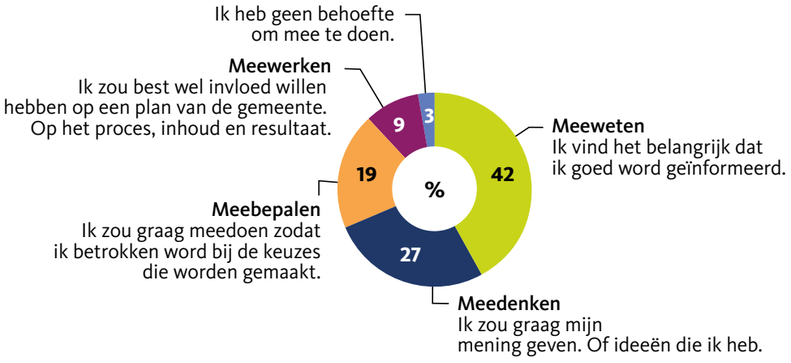
Twee lijnen
De gesprekken op straat, op scholen en de online reacties leverden een veelheid aan antwoorden, opmerkingen en suggesties op. Deze hebben we gerubriceerd en geclusterd. De resultaten werken we vanaf hoofdstuk 3 verder uit langs twee lijnen:
- Hoe ervaren inwoners participatie tot nu toe?
- Wat willen inwoners met participatie in de toekomst?

We presenteren statistische informatie in de vorm van graphics en diagrammen. Exemplarische uitspraken geven we weer als citaat. Naast deze resultaten geven we algemene gegevens over de inwoners die meededen aan het onderzoek.

3

Resultaten
Hoe willen inwoners meedoen?

Stel, bij u in de buurt wordt de straat opengebroken.
Er moet nieuwe riolering komen, maar het project gaat ook over afkoppeling regenwater, nieuwe zuinige straatverlichting, meer groen in de straat, een geluidsarm wegdek.
Wat is uw eerste keuze om mee te doen?

Toelichting

Respondenten kregen een voorbeeld voorgelegd over een project in hun buurt, waarbij ze mochten aangeven wat hun eerste keuze zou zijn om hier aan mee te doen. De termen zijn in overeenstemming met het participatiebeleid van de gemeente Rheden en zijn aan inwoners uitgelegd:

- **Meeweten:** de respondent vindt het belangrijk dat hij/zij goed wordt geïnformeerd
- **Meedenken:** een mening geven of ideeën delen
- **Meewerken:** invloed hebben op het proces van een project
- **Meebepalen:** betrokken zijn bij de keuzes die worden gemaakt
- **Niet meedoen** was ook een optie

Vervolgens konden ze hun keuze toelichten.
De citaten per keuze geven een beeld van veelgenoemde argumenten en opvattingen.

CITATEN meeweten

- **Ik werk veel en hard en heb geen tijd om over allerlei dingen mee te denken, maar ik vind het wel heel belangrijk om op de hoogte gehouden te worden over wat er in allemaal in het dorp speelt.**
- **Je moet in ieder geval weten welke gevolgen het voor je heeft.**
- **De laatste maanden hebben we de straat open gehad, dat ging goed. Er was een goede informatievoorziening.**
- **Het is afhankelijk van het onderwerp. Over seniorenwoningen zou ik wel mee willen praten, over andere onderwerpen niet.**

CITATEN meedenken

- **Ik vind het leuk betrokken te zijn bij mijn gemeente.**
- **Als burger weet je wat belangrijk is en heb je goede ideeën waar de gemeente iets mee kan.**
- **Meedenken, dat heb ik gemist toen ze bij mij in de straat aan de gang gingen. Zonder overleg zijn er bomen weggehaald.**
- **Ik ben er niet voor dat mensen in mijn buurt meebepalen. Meepraten prima, maar meebepalen is onzin. Want dan weet ik het wel, dan wordt het overal 'not in my backyard'.**
- **Ik heb ideeën over afkoppeling van hemelwater en wil graag meedenken in de keuzes.**

CITATEN meewerken

- **Ik vind het belangrijk om mee te werken aan leefbaarheid dorp.**
- **Goed om op tijd betrokken te worden zodat je nog invloed kunt uitoefenen op de plannen.**
- **Ik volg gemeentenieuws sowieso op de voet en als er de mogelijkheid is om mee te denken en ideeën aan te dragen: heel graag!**

CITATEN meebepalen

- **Ik wil wel medezeggenschap over mijn eigen straat.**
- **Als er een mogelijkheid is om als inwoner invloed op plannen en besluiten te hebben, is dat fijn.**
- **Als inwoner ken je de wijk. Ik zou wel medezeggenschap willen. Zo kun je voorkomen dat er iets gebeurt waar je het niet mee eens bent.**

Participatie in Rheden resultaten | hoe willen inwoners meedoen?

CITATEN niet meedoen

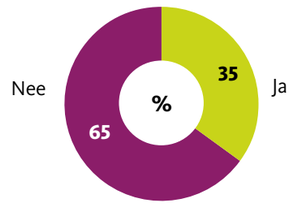
- **Ik heb vertrouwen in de gekozen raad.**
- **De gemeente doet er toch niks mee.**
- **Ik ben al 82 jaar, ik heb simpelweg weinig behoefte aan meedoen.**

4

Resultaten
Terugkijken op participatie

Speelde er de afgelopen 5 jaar iets in uw buurt waarbij u heeft meegedacht, meegewerkt, meebepaald?

Toelichting
We vroegen inwoners of zij de afgelopen vijf jaar hebben geparticipeerd in plannen van de gemeente. Hieronder staan citaten van inwoners die illustreren hoe die participatie is verlopen. De geselecteerde uitspraken staan niet op zichzelf, het zijn meningen of constateringen die meermaals zijn genoemd door respondenten. De voorbeelden die zij aanhaalden betroffen vooral de inrichting van straten en groenbeheer, daarnaast ook verschillende verkeerssituaties en uiteenlopende andere plannen of projecten in de gemeente. In de bijlage bij dit rapport staan concrete voorbeelden met nadere uitwerking.

CITATEN wat inwoners goed vonden gaan

- **Ik ben heel tevreden, het is een mooie straat geworden.**
- **Ik zat in de klankbordgroep, het waren goede bijeenkomsten.**
- **Er werd goeie voorlichting gegeven. Ik wil in het algemeen wel invloed kunnen hebben. Er was een buurtfacebookgroep om mee te denken, dat is een heel handig kanaal hiervoor.**
- **Het is goed opgepakt, ik heb mensen leren kennen. Ik ken nu mijn overburen, voorheen niet. Nuttig en gezellig.**
- **Dat bewoners mee mogen denken. We werden geïnformeerd over het verloop en waarom dingen bijvoorbeeld niet konden.**
- **Uiteindelijk is het goed aangepakt, daar verdient de gemeente een compliment voor.**
- **Het nadenken over hoe te verduurzamen ging goed en was interessant.**
- **Het idee was goed, de ruimte voor iedereen om mee te doen naar vermogen ook. De gemeente was ook enthousiast.**

CITATEN wat inwoners minder goed vonden gaan

- **Al mochten we onze mening over die opvang geven, we werden niet gehoord. Er is werkelijk niets met onze ideeën en zorgen gedaan.**
- **Als je tien procent terugkreeg wat je vroeg was je blij. De gemeente hoort wel, maar luistert niet. Ik zeg weleens: de gemeente is net een hoorapparaat zonder batterij.**
- **Er was wel een informatieavond, maar de gemeente luistert niet. Ze hebben de mond vol van participatie, maar de praktijk is anders.**
- **Het duurde lang voor er iets gebeurde. Ik heb er een paar keer aan moeten herinneren.**
- **Je moet erg sleuren om informatie te krijgen. Ze gebruiken een algemene email, ik zou meer persoonlijke informatie willen.**

- **Wij doen het onderhoudswerk dat eigenlijk gemeentewerk is. Maar daar is helemaal geen contact over. De gemeentewerkers kijken even en rijden weer door. Terwijl het aangrenzende stuk vaak geen gezicht is met onkruid tussen de stenen. We zouden wel meer samen willen werken en afspraken maken wie wat doet. Bijvoorbeeld om en om.**
- **De medewerker van de gemeente luisterde niet, kon niets met onze ideeën doen. Maar willen = kunnen zeg ik altijd. Ambtenaren hebben een lijnrechtersmentaliteit. Ze zijn niet echt geïnteresseerd in mensen, in wie ik ben. Maar het moet wel van twee kanten komen, geen eenrichtingsverkeer.**
- **De bijeenkomst was anders dan ik had verwacht. Het was een informatiebijeenkomst, geen inspraak of discussiemogelijkheid. Dat vond ik jammer.**

CITATEN over of inwoners tevreden waren met de uitkomst van de participatie

- **Met het project wel. Het was een zooitje maar kijk hoe mooi het nu is, ik ben er gewoon trots op.**
- **Ja, omdat het uiteindelijke doel - meer maatwerk bij het groenonderhoud door het zelf te doen - is gerealiseerd.**
- **Natuurlijk niet. Nog steeds niet. De hele gang van zaken heeft kwaad bloed gezet.**
- **Ik weet niet wat de uitkomst is, niets meer over gehoord!**

CITATEN over of inwoners op de hoogte gehouden werden over het proces of het vervolg

- **Als je in de werkgroep zit blijf je wel op de hoogte.**
- **Ja, er was een vervolgavond en we lazen erover in de Regiobode.**
- **Alleen via de krant bleven we op de hoogte.**
- **Je ziet wat er gebeurt, maar had het leuk gevonden om af en toe geïnformeerd te worden, dat was nu te weinig.**
- **In het begin kreeg je wel veel uitleg en informatie maar daarna is het los gelaten en heb ik er nooit meer wat van gehoord.**
- **Het contact verliep niet goed. Zowel met ons als bij de gemeente intern.**
- **Informatie moet meer bijtijds en actiever verspreid worden. Inwoners zou je actief moeten benaderen, bijvoorbeeld via huis-aan-huis berichten. In Ellecom hebben we straatambassadeurs op WhatsApp. Die zou de gemeente ook kunnen gebruiken als communicatiekanaal. Misschien is het een idee om zoiets gemeentebreed uit proberen te rollen.**

CITATEN over of het zinvol was om mee te doen

- **Zeker, en de hele buurt is tevreden.**
- **Ja, de gemeente heeft geprobeerd het op te lossen.**
- **We hebben het opgegeven. Alle omwonenden trouwens.**
- **Ik weet niet of het zinvol was, dat hangt er van of er nog iets mee gedaan wordt.**

5

Resultaten

Wat is er nodig om meer betrokken te raken?

Toelichting

Tientallen respondenten gaven aan wat ze nodig hebben om (meer) betrokken te worden bij plannen van de gemeenten. Ze gaven hierbij ook tips hoe dat zou kunnen. Deels gingen de opmerkingen over meer, betere en tijdige communicatie.

CITATEN over de rol van communicatie voor het vergroten van betrokkenheid

- **Er is betere communicatie nodig, de gemeente moet veel meer informeren. En herhalen, herhalen, herhalen.**
- **Voor mij is er niet direct iets nodig. Ik krijg alles binnen, via de Regiobode en de computer. Er is hier een goede informatievoorziening.**
- **Mensen nog beter informeren: beter informeren over wat we als inwoners mogen en kunnen doen en wat niet.**
- **Eerder de juiste informatie geven en goed terugkoppelen. Zo had ik me als beeldhouwer opgegeven om mee te doen aan Rheden 450 jaar, maar daar heb ik niks meer van gehoord. Jammer.**
- **Constructievere en minder afwachtende houding van de gemeente. Niet focussen op waarom iets niet kan, maar op hoe het wel voor elkaar te krijgen is.**

CITATEN met concrete tips over hoe dat zou kunnen

- **Zorg dat je zichtbaar zijn wat betreft contactpersonen. Ik heb het geluk dat ik de weg weet. Dat geldt niet voor iedereen.**
- **Meer samen komen en samen doen. Als ik een uitnodiging krijg, kom ik wel.**
- **Zo'n keet neerzetten voor inloop, of zoals nu met interviews naar de mensen toekomen. Dat vind ik wel goed.**
- **Meer informatie, bij voorkeur via de post. Niet iedereen heeft internet. Maak bijvoorbeeld een gemeentekrant met informatie.**
- **In ieder geval van die mogelijkheid op de hoogte gesteld worden. Via de Regiobode en de brievenbus: 'Aan de bewoners van dit pand'. Ik woon hier net. Als je je inschrijft als nieuwkomer is dat ook wel een mooi moment om iemand welkom te heten, te informeren en wegwijs te maken in de gemeente en de loketten die er zijn. Dat is bij mij niet gebeurd, een gemiste kans.**
- **Organiseer een inloopavond en behandel de input van inwoners serieus. kom met argumenten waarom iets wel/niet kan. Ik ben bereid mijn buurtfacebookgroep in te zetten daarvoor.**
- **Ik zie wel wat in een platform met toegankelijke informatie. De website van de gemeente is niet handig om op te zoeken. Niet alleen tekst, meer ook beeldmateriaal inzetten. En bijvoorbeeld buurtmailings.**

Participatie in Rheden resultaten | wat is er nodig om meer betrokken te raken?

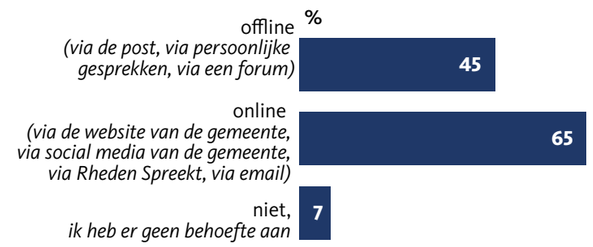
- **Wat denk ik wel goed zou zijn, is als we hier in De Steeg een soort van inloophuis zouden hebben. Een plek waar je met dorpsgenoten in een gemoedelijke sfeer om de tafel kunt en ook over zaken in het dorp kunt praten. Wie weet zou dat helpen. We hebben nu wel de wekelijkse gym voor senioren en daar drinken we na afloop ook altijd samen een kopje koffie. Maar eigenlijk zou er dus een plek moeten zijn waar iedereen dagelijks samen kan komen.**

6

Resultaten
Voorkeuren voor communicatiemiddelen

Meedenken of mijn mening geven doe ik bij voorkeur:

Toelichting
Respondenten konden aangeven of ze bij voorkeur ‘offline’ of ‘online’ communicatiemiddelen gebruiken, of allebei, om mee te denken met de gemeente. Vervolgens was de vraag welke middelen dit zijn. We hebben de vaakst genoemde geturfd.

Offline middelen
Bij offline middelen voor het merendeel persoonlijk contact centraal. Respondenten noemen hierbij persoonlijke gesprekken, waarbij zij het vaakst voorkeur geven aan fysieke bijeenkomsten (met meer inwoners tegelijk dus). Daarnaast noemden inwoners telefoongesprekken en, in minder mate, dat de gemeente ‘de wijk in’ zou moeten, naar de mensen toe. ‘Papieren’, dus wat meer afstandelijke offline communicatie werd ook genoemd: respondenten gaven de voorkeur aan een brief per post en noemden ook huis-aan-huisfolders en informatievooziening via de Regiobode.

Online middelen
Bij de online communicatiekanalen staat email bovenaan. Daarna volgen digitale vragenlijsten en sociale media (facebook, appgroepen, twitter) en de website van de gemeente.

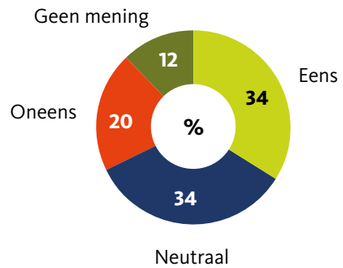

7

Resultaten

Luistert de gemeente goed naar de mening van inwoners?

De gemeente luistert goed naar de mening van de inwoners.

Toelichting

Respondenten kregen deze stelling voorgelegd: de gemeente luistert goed naar de mening van inwoners. Op een continuüm tussen ‘eens’ en ‘oneens’ konden inwoners een positie bepalen. Daarna was er een mogelijkheid om de keuze toe te lichten. Vijftig respondenten gaven aan over dit onderwerp geen mening te hebben, bijvoorbeeld omdat ze geen contact hebben met de gemeente, of omdat ze nog niet lang genoeg in de gemeente wonen.

CITATEN

- **Het gaat steeds beter. Ik hoor dat steeds meer mensen contact hebben met de gemeente.**
- **Ik hoor vaak van mensen die wat inbrengen dat ze er vervolgens niets meer van horen. Het kan niet allemaal doorgaan wat mensen vragen, maar dan moet je het wel terugkoppelen en goed beargumenteren. En meedenken. Het kan niet nu of zo, maar misschien wel volgend jaar of op een andere manier.**
- **Ze luisteren wel, of ze er iets mee doen is een tweede. Ik ken de gemeente eigenlijk niet zo goed, heb ze niet vaak nodig.**
- **Soms wel, soms niet. De financiële middelen bepalen ook vaak wat mogelijk is. Ik vind die actie dat je zoveel per huishouden in de buurt mag besteden wel heel leuk. Ik heb een keer voorgesteld ergens een spiegel te plaatsen. Dat kon toen niet. Een tijd later kwam hij er toch, maar had ik daar niets van terug gehoord.**
- **Ik weet de weg naar de gemeente, daardoor luisteren ze naar me. Maar mensen die de weg niet weten, voelen zich niet gehoord.**
- **Ik heb wel eens een enquête over veiligheid ingevuld maar daar heb ik nooit wat van terug gehoord. ‘Ik buurt mee’ vind ik wel heel positief. En de gemeente pakt meldingen voor reparaties en dergelijke goed op. Dat doe ik via de computer, bijvoorbeeld over een losliggende tegel of een kapotte lantaarnpaal.**
- **Op zich luistert de gemeente wel goed, maar het gaat hier allemaal heel traag. Ik ken iemand die al anderhalf jaar is bezig is om extra lantaarnpalen en vuilnisbaken in zijn buurt (in Spankeren) te krijgen.**

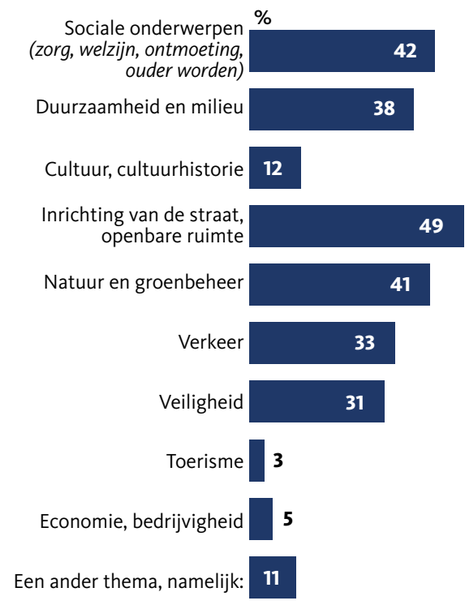
- **Ik heb een slechte ervaring met het wandelpad langs de IJssel, maar ik vind over het algemeen wel dat de gemeente goed communiceert. Ik denk dat veel inwoners het gevoel hebben dat inspraak niks verandert aan de oorspronkelijke plannen. Het zou goed zijn als de gemeente actief communiceert over welke verbeteringen aan de oorspronkelijke plannen zijn aangebracht op basis van de burgerparticipatie.**
- **Eigenlijk weet ik dat niet goed, want ik heb niet vaak meegemaakt dat de gemeente dingen vraagt. Er komen wel vaak dingen waar je aan mee kunt doen, maar de vraag waar is behoefte aan is niet vaak gesteld.**
- **Naar wie luister je als gemeente? Je moet ook luisteren naar de stille mensen. Gemeente moet leren naar iedereen te luisteren, niet alleen degenen die van zich laten horen.**

8

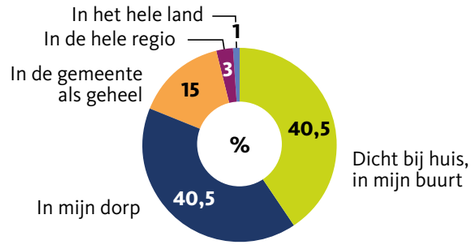
Resultaten

Thema's waarover inwoners willen meedenken, nabijheid

De belangrijkste thema's om over mee te denken zijn voor mij (maximaal drie aanvinken)**:**

Ik wil het liefst meedenken over onderwerpen die spelen:

Toelichting

Respondenten konden maximaal drie thema's aangeven waarover ze zouden willen meedenken met de gemeente. Hierdoor kunnen we een rangorde weergeven van thema's die bij inwoners na aan het hart liggen. Het meest aansprekend zijn onderwerpen dicht bij huis. Respondenten konden in een toelichting nog iets meer vertellen over hun voorkeur. De citaten gaan over de meest genoemde thema's en geven een kleine inkijk in de belevingswereld van inwoners.

CITATEN over openbare ruimte

- **Dit zijn zaken waar je als inwoner invloed op kunt uitoefenen. Als je de straten en stoepen hier bekijkt, die zijn heel goed. Het is allemaal nieuw.**
- **Het zou fijn zijn als mensen niet zoveel rotzooi neergooien op straat, in perken. Daar mag ook wel meer aan gedaan worden met blikvangers, knoppen aan lantaarnpalen voor plasticzakken.**
- **Het is belangrijk dat mensen bij de inrichting van hun straat betrokken worden en als ze zien dat het onderhoud tekort schiet.**

CITATEN over sociale onderwerpen

- **Ik denk graag mee over ouderenzorg. Er stromen geen jongeren door terwijl er weduwes zitten te verpieteren in kasten van landhuizen.**
- **Vooral ouderenzorg heeft mijn belangstelling. Ik werk zelf in de zorg. Mensen moeten te lang thuis blijven. Als je ziet hoe mensen nu binnenkomen, dat is echt tragisch.**
- **Veel mensen kunnen moeilijk rondkomen in deze tijd, er zijn veel psychische klachten, de jeugdzorg; allemaal heel belangrijk.**

CITATEN over natuur en groenbeheer

- **De natuur moet toegankelijk blijven. Er moeten meer afvalbakken in het bos komen.**
- **Ik vertelde net al dat iedereen toch wel een mooi, groen buurtje wil? Daar wil ik de gemeente best wel in ondersteunen, letterlijk de handen voor uit de mouwen steken. Maar wel graag duidelijkheid over wat wel mag en wat niet.**
- **Het behoud van mooie groen omgeving in en rond Rheden vind ik heel belangrijk.**

CITATEN over duurzaamheid en milieu

- **De gemeentelijke invulling hierbij is erg belangrijk. Daar heb ik een duidelijke mening over en ik voel een grote verantwoordelijkheid.**
- **Verduurzamen moet, maar dit moet wel financieel aantrekkelijk gemaakt worden, en ook voor huurders.**

CITATEN over verkeer

- **Er wordt in De Steeg vaak heel hard gereden, met name in de Hoofdstraat, waaraan ik woon. En dat is best een ergernis. Dus als deze straat inderdaad op een gegeven moment een 30km/uur-weg wordt, zou ik heel blij zijn. En dat geldt natuurlijk ook voor andere straten in het dorp.**

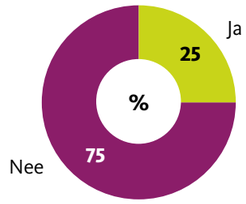
CITATEN over veiligheid

- **Dat het voor iedereen leuk, aangenaam en prettig is om te wonen. Jong en oud. Daar mag wel meer samen over nagedacht worden. Ook meer handhaving door politie. 's Avonds drugs dealen bij de kerk, daar voel ik mij niet veilig bij.**
- **Misschien is het mijn leeftijd, maar ik vind het heel belangrijk dat ik me veilig voel op de plek waar ik woon. Gelukkig voelt Spankeren heel veilig: hier woont net volk.**
- **Als jonge vader vind ik een veilige leefomgeving zonder te veel verkeer heel belangrijk voor mijn kinderen: die moeten lekker en veilig buiten kunnen spelen.**

9

Resultaten
Bekendheid G1000 Rheden

Heeft u gehoord van G1ooo Rheden?

Toelichting

We legden respondenten voor of ze gehoord hadden van G1000 Rheden. Dit burgerberaad is een concreet, recent voorbeeld van inwonerparticipatie. We vroegen respondenten die G1000 Rheden kennen ook of ze het burgerberaad gevolgd hebben, en of ze er wat meer van wisten. De bekendheid ervan kun je interpreteren als een indicatie van de betrokkenheid van inwoners bij participatie in het algemeen, en of informatiekanalen redelijk functioneren.

CITATEN over G1000 Rheden

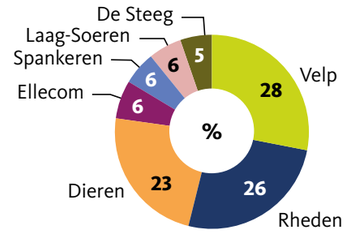
- **G1000 ging over de energietransitie, ik heb mensen ontmoet die daar in zaten. Zij waren er positief over.**
- **Ik heb weinig communicatie ervaren vanuit G1000.**
- **Het was een burgerproject van de gemeente. Ik heb er aan meegewerkt.**

- **Het ging over de RES, over verduurzaming en een duurzame gemeente in 2040.**
- **Ik heb me niet opgegeven, ik denk dat het zoethoudertjes zijn.**
- **Ik wil wel graag keer aansluiten, ouderenzorg anders inrichten.**
- **Ik heb er wel eens van gehoord maar weet niet meer precies wat het is.**
- **Daar heb ik wel een brief over gehad maar verder niets mee gedaan.**
- **Was dat de inspraak over windmolens?**

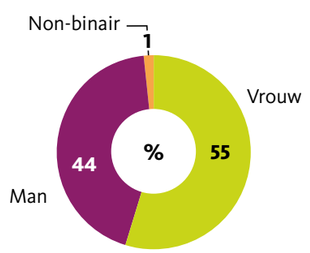
10

Resultaten
Algemene gegevens van respondenten

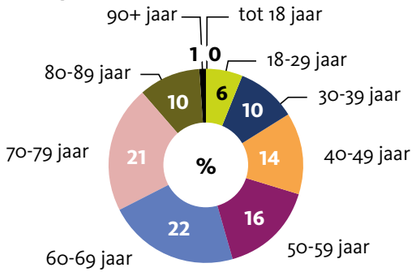
Waar woont u?

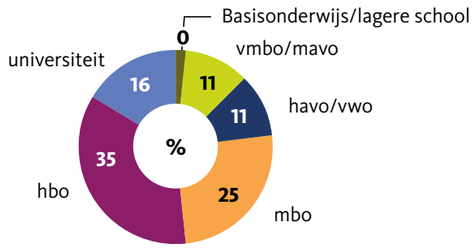
Ik ben (een)

Wat is uw leeftijd?

Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?

11

Verantwoording

In maart en april 2023 hebben ruim 676 inwoners (vanaf 30 jaar) en ongeveer 600 jongeren hun mening gegeven over participatie in de gemeente Rheden. De resultaten van het jongerenonderzoek zijn in een apart rapport weergegeven. Samen deelden ze hun ervaringen, behoeften en ideeën. Daarbij kregen zij informatie over de mogelijkheden voor betrokkenheid bij het beleid van de gemeente. Dit leverde bouwstenen op voor het gemeentelijke beleid rondom participatie.

Een gesprek op straat duurde ongeveer 10 tot 30 minuten. Het invullen van de online vragenlijst duurde maximaal 10 minuten. We hebben input gekregen van mannen en vrouwen, jong en oud, uit alle dorpen en uit alle lagen van de samenleving. Zo is er een uitgebalanceerd, gespreid beeld ontstaan van wat leeft rondom dit onderwerp.

Opiniepijlers vervult in de informatievergaring en -verwerking een neutrale rol. Onze interviewers leggen in de gesprekken een directe relatie tussen opdrachtgevers en inwoners/passanten. Dat stellen de respondenten op prijs: ze geven graag hun mening en vinden het in beginsel positief dat de gemeente wil luisteren naar wat er leeft en speelt onder de inwoners.

De interviews hebben geresulteerd in ruim 18.000 datagegevens; deze zijn verwerkt, geanalyseerd en samengevat. De resultaten kunnen bijdragen aan communicatie en informatievoorziening op maat, onderbouwing van het voorgenomen participatiebeleid en verdere versterking van de kwaliteit van dit beleid.

Bijlage

Resultaten
Praktijkvoorbeelden uitgewerkt

We hebben inwoners gevraagd naar praktijkvoorbeelden in de afgelopen vijf jaar. Sommige cases werden vaker genoemd. Respondenten konden aangeven wat zij goed en minder goed vonden gaan bij de participatie. En ook of ze tevreden over de uitkomst, of ze op de hoogte gehouden zijn over het proces en/of het vervolg en of het zinvol was om mee te doen. We gebruiken hieronder de volgnummers van de respondenten, zodat ze in onze data terug te vinden zijn.

Spoorwegafsluiting Velp

Over de afsluiting bij Velp zijn veel opmerkingen gemaakt.

- Respondent 40 zegt dat hierover: ‘Er was een goed gesprek bij mij thuis. Toch wordt de spoorwegovergang afgesloten. Ik ben niet tevreden met deze uitkomst, ben ook niet op de hoogte gehouden. Toch vond ik het wel zinvol om mee te doen.’

- Respondent 161 geeft aan het niet eens te zijn met de sluiting van de overgang. Deze persoon heeft begrepen dat de spoorwegovergang weer open gaat, als er geen tunnel komt op deze plek. ‘Raar... Is het dan wel veilig?’

- Respondent 75 merkt op: ‘Ten eerste moeten inwoners overal goed over geïnformeerd worden én ook tijdig. Zo kreeg ik recent te horen dat er een spoorwegovergang gaat sluiten. Nu wonen wij aan de overgang en aan de andere kant liggen weilanden, waar we onze paarden hebben. Als die overgang eenmaal is gesloten, zitten wij met een probleem; dan moeten we enorm omlopen om onze paarden van weiland naar stal te brengen en vice versa. Ik had dat graag eerder geweten, sowieso de plannen. Daar had ik graag vooraf over willen meedenken en vooral mee willen bepalen. Nu is het ons gewoon medegedeeld en hebben wij geen tijd gehad om bijvoorbeeld bezwaar te maken.’

- Respondent 142: ‘De spoorwegovergang gaat gesloten worden. Daardoor ontstaat er een slechte ontsluiting. We hebben hier geen inspraak over gehad, het is een-tweetje van Prorail en de gemeente.’

- Respondent 154 wil alsnog contact met de gemeente over dit onderwerp: ‘Over 6 weken wordt spoorwegovergang afgesloten, zonder overleg. Nu moeten we gedwongen de fiets of de auto pakken. De afsluiting is voor de veiligheid maar dit slaat nergens op.’

Zonnepanelen en beschermd dorpsgezicht

- Respondent 70 heeft ervaringen met participatie rondom vergunningen binnen beschermd dorpsgezicht. Het gaat om het plaatsen van zonnepanelen op een woning die onder beschermd dorpsgezicht valt. ‘De commissie werkt eerder tegen dan dat het meedenkt in ieders belang. Maak een rondje door villawijk Overbeek en je zult veel gefrustreerde verhalen horen. Ik ben ook matig op de hoogte gehouden over het vervolg.’

- Respondent 177: ‘In onze wijk willen heel veel mensen zonnepanelen maar dat mag niet omdat we gemeentelijk monument zijn. Rheden is nota bene nog ambitieuzer dan de rijksoverheid om van het gas af gaan.’

- Respondent 203: ‘De gemeente mag wel meer aanmoedigen om van het gas af te gaan. En niet zo moeilijk doen over zonnepanelen en warmtepompen. In het algemeen zijn regels vaak te star en ingewikkeld.’

Sprengenhuus Laag-Soeren

- Respondent 100: ‘Goed dat er een participatiemogelijkheid was voor de voortgang van het Sprengenhuus. Maar er is niet geluisterd naar ons, ze willen dat we meedenken, maar doen toch hun zin. Ik ben dus niet tevreden, dit maakt ook dat ik minder zin heb om nog een keer te participeren. Ik ben vrijwel niet op de hoogte gehouden over het proces.’

- Respondent 101: ‘Ik zou wel een toegankelijkere gemeente wensen. Er is veel al op voorhand besloten lijkt het, zonder naar de wens van de inwoners te luisteren. Het lijkt dat er meegedacht kan worden. Er is echter geen terugkoppeling of vervolg, denk aan de laatste bijeenkomst georganiseerd door de gemeente over het Sprengenhuus.’

- Respondent 113: ‘Ik vond dat er niets goed ging in de participatie rondom het Sprengenhuus. Je zou willen dat ze naar je luisteren. Laag-Soeren hangt er maar een beetje bij.’

Klooster/huisvesting arbeidsmigranten, De Steeg

Hierover laten enkele betrokken inwoners wisselende geluiden horen. De ene respondent is positiever over de participatie dan de ander. Respondent 125: ‘De participatie loopt nog, ik word volgens mij wel goed op de hoogte gehouden. Ik vind het zinvol om mee te doen.’

- Respondent 128: ‘Het is mij onduidelijk hoe het er voor staat. Ik vind het wel zinvol om mee te doen, maar er is meer informatie nodig.’

  Enkele inwoners geven aan dat ze bij de gemeente melding hebben gedaan over het gebouw (over permanent brandende verlichting), maar dat hier niets mee wordt gedaan.

- Respondent 68: ‘Volgens mij hebben wij als inwoners weinig invloed. Zo branden de lampen in het voormalige klooster in De Steeg elke nacht volop. Terwijl er niemand is. Zonde van het geld toch? Ik, en ook veel andere inwoners, heb hier de gemeente ook op gewezen. En ja, er wordt wel geluisterd, maar die lampen branden nog altijd elke nacht.’

- Respondent 70: ‘Nee, de gemeente luistert niet goed naar de mening van inwoners. Ik woon naast het voormalige klooster. Daar branden elke nacht de lichten en er woont niemand hè? Ik heb hier de gemeente over gemaild - en ik weet, ook anderen hebben dat gedaan. En oké: ze reageren, maar echt luisteren? Nee, want er wordt niets mee gedaan.’

Adoptie boomspiegel

- Respondent 148: ‘Wat goed ging: de mail wordt redelijk snel beantwoord. Maar wat niet goed ging: om de boomspiegel is een knullig scheef hekje ‘geknutseld’. Ik vond het zeker zinvol om mee te doen. Wat nodig voor meer betrokkenheid: betere communicatie. De gemeente moet veel meer informeren. En herhalen, herhalen, herhalen. Ze luisteren volgens mij alleen als het hen uitkomt. Ze reageren op Facebook niet snel genoeg. Het moet interactiever. Buurtbewoners zijn op de hoogte van alle ins en outs. Die zelfs voor een deskundige buitenstaander misschien niet meteen zichtbaar zijn. Ze weten precies wat ze wel of juist niet willen.’

- Respondent 245: ‘De straat is vernieuwd en we hebben een boomspiegel geadopteerd. Het overleg over de trottoirs ging goed, minder goed ging het overleg over breedte van de boomspiegel en looppad over trottoirs. Ik ben ook niet helemaal tevreden over de uitkomst: tussen onze tuintjes en de boomspiegel is maar een klein stukje om over te lopen. Ik ben niet op de hoogte gehouden gaandeweg. Maar ik vond het wel zinvol om mee te doen.’

Ik buurt mee

- Respondent 28: ‘Vanuit Ik buurt mee gingen we huis aan huis, daar hebben we een bank en tafel van gekocht voor bij de muziektent. Dat ging allemaal heel goed, ik ben tevreden met de uitkomst. Het is belangrijk dat contactpersonen bekend zijn bij de gemeente. Met onderlinge samenhang valt veel te realiseren. Ik heb het geluk dat ik de weg weet bij de gemeente. Dat geldt niet voor iedereen.’

- Respondent 64: ‘Wij kregen een briefje in de bus dat er een tuintje zou worden aangelegd rond een boomspiegel. Nou staat dat wel leuk, maar er is wel een hekje omheen geplaatst. Het blijkt dat de initiatiefnemers in onze buurt last hadden van hondenpoep, en die overlast is nu naar ons toe verplaatst. Goede communicatie is van groot belang om beter betrokken te worden.’

- Respondent 184: ‘Met Ik buurt mee hebben we hier de hele muziektent en het perk eromheen opgeknapt. We onderhouden het ook en er zijn activiteiten. Het is goed opgepakt, ik heb mensen leren

kennen. Ik ken nu mijn overburen, dat was voorheen niet zo. Wat ik minder goed vind gaan: wij doen het onderhoudswerk dat eigenlijk gemeentewerk is. Maar daar is helemaal geen contact over. Als je goed op de hoogte gesteld wordt, is dat al heel wat. De gemeentewerkers kijken even en rijden weer door. Terwijl het aangrenzende stuk vaak geen gezicht is met onkruid tussen de stenen en zo. We zouden wel meer samen willen werken en afspraken maken wie wat doet. Bijvoorbeeld om en om. Zorg dat participatie echt samenwerken van twee kanten is en blijft.
Toch ben ik tevreden met de uitkomst van het project. Het was een zooitje maar kijk hoe mooi het nu is, ik ben er gewoon trots op.’

- Respondent 187: ‘Via Ik buurt mee was er een BBQ met ons blok. Het was leuk om meer mensen te leren kennen. Mensen zijn over het algemeen erg op zichzelf hier.’

OPINIE PIJLERS

in gesprek met bewoners